

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
FAKULTA TEXTILNÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2011

LENKA MATOUŠKOVÁ

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
FAKULTA TEXTILNÍ

DRAHOKAM NA TĚLO
ODĚVNÍ KOLEKCE

PRECIOUS STONE ON THE BODY
FASHION COLLECTION

2011

LENKA MATOUŠKOVÁ

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená *bakalářská* práce je původní a zpracovala jsem ji samostatně. Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, že jsem v práci neporušil/a autorská práva (ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb. O právu autorském a o právech souvisejících s právem autorským).

Souhlasím s umístěním *bakalářské* práce v Univerzitní knihovně TUL.

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č.121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 (školní dílo).

Beru na vědomí, že TUL má právo na uzavření licenční smlouvy o užití mé bakalářské práce a prohlašuji, že **s o u h l a s í m** s případným užitím mé diplomové bakalářské práce (prodej, zapůjčení apod.).

Jsem si vědom toho, že užít své bakalářské práce či poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem TUL, která má právo ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, vynaložených univerzitou na vytvoření díla (až do jejich skutečné výše).

Datum:

Podpis:

Poděkování

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. art. Jitce Huňkové. Dále bych poděkovala mé rodině, partnerovi, přátelům a všem, kteří přispěli jakýmkoli způsobem k vytvoření celé práce.



ANOTACE

Typická je nádhera tohoto anorganického světa drahokamů, oplývající nepřeborným množstvím tvarů a barev. Kameny vždy byly předmětem touhy a luxusu, jenž člověka provokoval a uchvacoval.

Tento zájem přivedl lidi k úpravám drahých kamenů podle svých potřeb, tak aby zvýraznil jejich nádheru. Rozdíl v tvaroslovích vymezuje jakousi linii přírody a lidského umu.

Cílem této práce bylo přenést tvarosloví krystalických mřížek a umělých výbrusů do kolekce šesti modelů, které jsou výrazné svým geometrickým střihem. Pokud není možné se obklopit velkým množstvím drahokamů, je možné odít se do nich.

ANNOTATION

The beauty of the inorganic world of gems, rich in an endless number of shapes and colours, is typical. Precious stones have always been the subject of desire and luxury, which provoked and enthralled the man.

This interest led people to modify precious stones according to their needs, so as to highlight their beauty. The difference in accident line defines the kind of nature and human skills.

The aim of this bachelor thesis was to transfer the accident of crystalline lattices and artificial cut to make a collection of six models that are significantly in their geometric cut. If you cannot surround yourself with plenty of gems, it is possible to clothe them.

Klíčová slova: drahé kameny, oděvní kolekce, barva, oděv, satén, tyl

Keywords: precious stones, fashion collection, color, dress, satin, tulle

OBSAH

ÚVOD

1	KRYSTALY – DRAHÉ KAMENY.....	8-18
1.1	KRYSTALY.....	8-10
1.2	VLASTNOSTI DRAHÝCH KAMENŮ.....	10-12
1.3	BRUSY DRAHÝCH KAMENŮ.....	12-14
1.4	KAMENY POUŽÍVANÉ V HISTORII JAKO SOUČÁST ODĚVU.....	15-17
1.5	DNEŠNÍ VYUŽITÍ DRAHÝCH KAMENŮ.....	18
2	VÝBĚR DRAHÝCH KAMENŮ PRO SAMOTNOU PRÁCI.....	19-22
2.1	DIAMANT.....	19-20
2.2	IOLIT/CORDIERIT.....	20-21
2.3	GRANÁT.....	21-22
3	ODĚVNÍ KOLEKCE.....	23-26
3.1	POPIS KOLEKCE.....	23-24
3.2	POUŽITÝ MATERIÁL.....	25-26
4	TECHNICKÁ ČÁST.....	27-38
4.1	POPIS MODELU 1 + NÁVRH.....	27-28
4.2	POPIS MODELU 2 + NÁVRH.....	29-30
4.3	POPIS MODELU 3 + NÁVRH.....	31-32
4.4	POPIS MODELU 4 + NÁVRH.....	33-34
4.5	POPIS MODELU 5 + NÁVRH.....	35-36
4.6	POPIS MODELU 6 + NÁVRH.....	37-38
	ZÁVĚR.....	39
	POUŽITÁ LITERATURA.....	40
	PŘÍLOHY.....	41-42
	SEZNAM CITACÍ.....	41
	SEZNAM OBRÁZKŮ.....	41-42
	FOTODOKUMENTACE	

ÚVOD

Jako inspiraci pro předkládanou práci byly použity drahokamy a polodrahokamy. Jsou zajímavé nejen svou barevností či vzácností, ale i údajnými léčivými a magickými schopnostmi. Okouzlení z těchto kamenů doprovází celé lidstvo od samotného počátku. Drahokamy byly vždy v centru pozornosti. Vyvolávaly v lidech chtíč, touhu a pocit přepychu. Jejich nositel dával najevo svou majetnost, postavení a především svůj vkus.

Právě emoce, které v nás vyvolávají drahé kameny, se dají přirovnat k dnešní touze vlastnit luxusní oděvy renomovaných značek.

Jako inspiraci k samotné tvorbě oděvní kolekce posloužily, jak kameny v přírodní podobě svých krystalických mřížek, tak i v tvarosloví, které jim přisoudil člověk složitým opracováním.

Samotná oděvní kolekce vychází svým střihovým řešením právě z těchto dvou čistě geometrických tvarů. Barevnost oděvů je odvozena z pocitem vybraných drahokamů. Jsou jimi: *diamant, iolit a český granát*.

Outfity jsou tvořeny linií studených barev završených výrazným kontrastem červené. Tato postupnost zajišťuje celkovou gradaci kolekce.

Snahou práce bylo vypracovat takové oděvy, kde by jejich jednotlivé části i solitéry, byly nositelné a kombinovatelné s běžným ošacením.

1 MINERÁLY - DRAHÉ KAMENY

1.1 KRYSTALY

Krystaly jsou spojovány s dokonalostí. Jsou pevnou hmotou, která je vytvářena seskupením atomů do určitých krystalových mřížek. Tato vnitřní „kostra“ určuje jejich tvar a vlastnosti. Patrný je rozdíl u diamantu a grafitu: „...Existují minerály, které mají stejný chemismus, ale jehož atomy jsou různě uspořádané, vytvářejí i různé formy krystalů. Krystalová struktura může podstatně ovlivnit vlastnosti minerálu. Například grafit a diamant jsou oba tvořeny z uhlíku, ale protože jejich krystalové struktury jsou zcela odlišné, je první z nich měkký a druhý nejtvrdší známou látkou...“ konec citace [6, str. 16].

Krystaly, které jsou vzhledově velmi pěkně utvořené, mají naprosto souměrný a pravidelný geometrický tvar. Dělí se podle tří prvků souměrnosti: dvě stejné části krystalu, které jsou totožné a proti sobě zrcadlově posazené; dále rozdělení podle osy souměrnosti - podle toho kolikrát se určitý vzor na ose opakuje. Z tohoto pohledu jsou krystaly zařazovány do následujících skupin: dvojčetná, trojčetná, čtyřčetná nebo šestitečná. Naprosto dokonalé krystaly jsou velmi vzácné a tudíž i vyhledávané. A právě díky dokonalému tvaru mohou krystalografové dobře určit druh nerostu [11].

Vznik těchto překrásných geometrických útvarů závisí na vzájemném skládání atomů do již zmiňovaných krystalových mřížek. Krystaly mohou vzniknout ze tří základních skupenství - kapalného, plynného a pevného [6]. Tento růst je ovlivněn teplotou, tlakem, chemickými a prostorovými podmínkami. Samozřejmě nejdůležitějším faktorem zůstává čas.

Krystaly jsou převážně tvořeny sloučeninami křemíku a kyslíku. Jejich konečné složení dotváří šest obecných kovových prvků včetně železa, mědi...atd. Tyto prvky mohou ovlivnit například barevnost kamenu [11].

Naleziště krystalů a jejich těžba byla rozšířena již od starověkých dob. Dodnes je možné nalézt tyto minerály v lomech, dolech i při náhodných výkopech nebo v obyčejných příkopech. Bohužel veškerá naleziště jsou vyčerpatelná [4].

Drahé kameny vznikly nezávisle na člověku. Avšak člověk, který si postupně uvědomoval výjimečnost kamenů, je začal využívat a upravovat pro své potřeby. Zpočátku si člověk nedovedl vysvětlit původ těchto krásných krystalů. Vznikaly o jejich

původu různé teorie. Název krystal je odvozen od řeckého „krystallos“. Toto slovo je zase odvozeno od slova „kryos“, což v překladu znamená ledový chlad. Ve starověku se totiž lidé domnívali, že krystaly křišťálu zmrzly navěky [11].



*Obr. č. 1: Aragonit. Převzato z Krystaly a drahokamy, str. 4.
(Soubor krystalů připomínající jinovatku)*

Například Platon tvrdil, že krystaly pocházejí ze vzdálených hvězd a planet. Oproti tomu domorodci z Austrálie a Severní Ameriky zase považují krystaly za kosti matky Přírody [7]. Zajímavá je i další legenda týkající se drahého kamenu, kde v perských legendách stojí svět na safíru, jehož odrazem je modrá obloha.

Odvěká touha vlastnit tyto drahé kameny vedla zákonitě i k jejich nahrazování levnějšími variantami. Jako prvním náhradním materiálem se začalo využívat sklo. Příkladem lze uvést sarkofág českého světce: „...Při studiu ostatků Jana Nepomuckého uložených v nádherném stříbrném sarkofágu ve Svatovítské katedrále na Pražském hradě, byly zkoumány i drahokamy připevněné na četných špercích a na bohatých dracounech z těžkého ryzího zlata, jímž jsou ostatky v pravém slova smyslu obaleny. Mezi všemi těmito kameny byl určen pouze jediný křišťál, a to v jednom z prstenů. Vše ostatní byla různobarevná sklíčka...“ konec citace [5, str. 258].

Dnes už je technika a věda tak daleko, že tyto překrásné krystaly dokáže vědec vytvořit uměle v laboratoři. Chemik připraví potřebnou sloučeninu a nechá na ní působit základní fyzikální i chemické vlastnosti, které simulují skutečné prostředí v přírodě. Děj

se odehrává ve speciálních pecích. O tento způsob „výroby“ drahých kamenů se vědci pokouší už takřka více než století. Umělé krystaly jsou dokonalé tvarem i čistotou. S přírodními kameny mají stejnou jak barvu a lesk, tak i chemické složení a fyzikální vlastnost. Jediným rozdílem je jejich dokonalá čistota. Tu nelze u přírodních kamenů nalézt, protože při jejich vzniku se vždy v jejich okolí vyskytovala nějaká nečistota. Díky moderním technikám lze vyrobit krystaly na zakázku podle velikosti, tvaru i účelu. Dnes je to důležité především pro technické a elektrotechnické odvětví [12].



Obr. č. 2: Barevné neupravené syntetické korundy. Převzato z *Drahé kameny kolem nás*, str. 267.

1.2 VLASTNOSTI DRAHÝCH KAMENŮ

Vlastnosti drahých kamenů pomáhají při jejich určování a zajišťují jejich celkový vzhled. Těmito vlastnostmi jsou: štěpnost, tvrdost, hustota, luminiscence a optické vlastnosti [4]. Pro tuto práci je důležité zmínit především optické vlastnosti, protože přímo souvisí s vnějším vzhledem.

Tyto vlastnosti se projevují při působení světla, které dopadá na jednotlivé nerosty, a následně jím prostupují. Zároveň se dají dále dělit např. na barvu, lesk či průhlednost...Ty jsou ze všech vlastností nejnápadnější na první pohled. Při dopadu světelného paprsku se bílé světlo rozloží, určitá jeho část projde skrz krystal a další

se zpět odrazí. Tyto odražené paprsky určují lesk a barvu. Čím více paprsků může projít skrz kámen, tím více je nerost průhledný [4]. Podle toho se posléze rozlišují: „... Podle světelné prostupnosti rozlišujeme nerosty průhledné, poloprůhledné, průsvitné, neprůhledné a opakní. U průhledných nerostů nedochází k podstatnému pohlcování světelných paprsků. Poloprůhlednými nerosty jenom nejasně čteme podložené písmo. Průsvitné nerosty propouštějí část světelných paprsků; nerostem není při průhledu vidět. Neprůhledné nerosty nepropouštějí v silnějších vrstvách vůbec světlo, avšak vybroušeny v tenké destičky jsou průhledné. Opakní nerosty pohlcují zcela všechny paprsky, takže nepropouštějí světlo ani v nejtenčích vrstvách.“ konec citace [4, str. 55]. Drahokamy však bývají nejčastěji průhledné jako např. diamant a topaz.

Lesk je větší pokud odráží co nejvíce světelných paprsků. Samozřejmě se mnohem více lesknou hladké plochy krystalů, než zrnité části. Jako například je možné uvést hrachovec. I lesk se dá dělit na různé typy jako například lesk skelný, perleťový, hedvábný, diamantový, kovový...ad. [12]

Barva drahých kamenů může být vlastní - tj. barva, kterou krystal disponuje nebo je vytvořena přimíšením chemických prvků, anebo vznikla mechanickým poškozením. Tato okolnost se projevuje v drobném porušení krystalové mřížky působením vnějších vlivů. Jedná se především o radioaktivní záření. Dle barvy se nerosty dělí do čtyř skupin:

- 1) barevné nerosty – Barva je u nich trvalou záležitostí a liší se pouze odstíny.
- 2) bezbarvé nerosty – Jsou ve svých nejčistších variantách bez stopy jakékoliv barvy.
- 3) zbarvené nerosty – Jsou to bezbarvé nerosty, které dostávají barvu určitými chemickými příměsemi.
- 4) Nerosty co mají různé barvy díky velice složitému chemickému složení [4].

Z hlediska optické vědy jsou barvy dané tím, jak drahé kameny propouští světlo. Dále lze barevnost drahých kamenů a nerostů dělit ještě na idiochromatické, alochromatické a takové nerosty, které jsou mnohobarevné. Idiochromatické jsou takové krystaly, které mají vždy stále stejnou barvou. Alochromatické nerosty mají velké zastoupení. Jejich barva je ovlivněna výskytem nečistoty [11].



Obr. č. 3: Síra – idiochromatický nerost. Převzato z *Krystaly a drahokamy*, str.16.

Barva kamenů se dá dokonce i měnit: „...U některých kamenů lze barvu uměle změnit zahříváním za různých podmínek nebo mořením a barvením pomocí kyselin a jiných barvicích látek...“ konec citace [12, str. 106].

1.3 BRUSY DRAHÝCH KAMENŮ

Již za dávných dob lidé drahé kameny nepoužívali v surovém přírodním stavu. Kamenáři nejstarších civilizací se snažily odstraňovat kamenné části, jiné drobné nečistoty a zahlazovaly jejich povrch. Tento způsob zušlechťování drahých kamenů byl velmi dlouho dosti primitivním [5]. Bylo to dáno nedokonalými prostředky pro zpracování, ale i snahou zachovat co největší kus kamene. Například v Indii bylo základním opracováním kamene vzájemné tření [12]. Již ve starověkém Egyptě se jako oblíbená úprava drahých kamenů používalo rytí, například skarabeové. Z dalekého orientu se do Řecka dostalo rytectví nazývané glyptika. Tato technika se rozděluje na intaglie a kameje, s figurálními i rostlinnými motivy [5]. Vhodné a užívané kameny pro techniku intaglií jsou průhledné. Pro práci na kamejích jsou nejvhodnější acháty. Ty mají barevné vrstvy, jež umocňují prostor rytiny. Dodnes jsou tyto způsoby opracování používány [12].



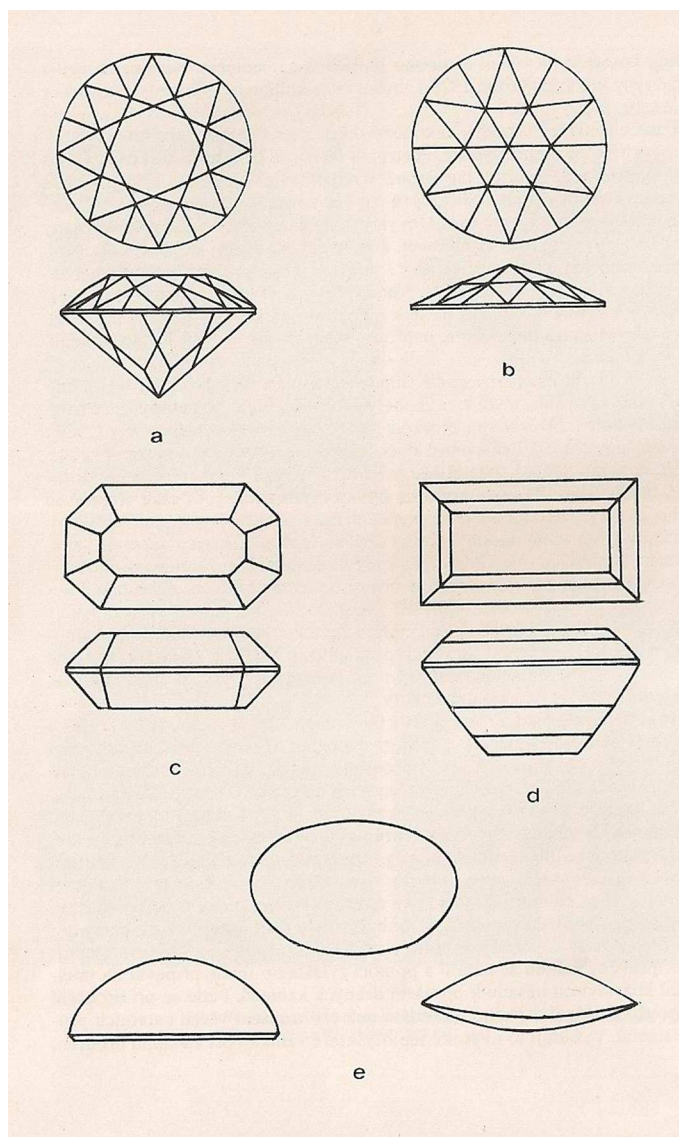
Obr. č. 4: Kamej vyřezaná do spirálové lastury. Převzato z *Nejkrásnější poklady civilizace*, str. 76.

Modernější techniky byly objeveny až v novověku, kdy se projevila snaha vyleštit kameny do předem daných tvarů. Již v této době byla nalezena technika, která využívala k obrábění kamenů diamantového prášku. Ten je používán dodnes. Díky své tvrdosti dokáže zbrousit prakticky všechny druhy nerostů a především sám sebe.

Broušením získává drahý kámen umělý tvar, díky němuž nejlépe vyniknou jeho vlastnosti - barva a lesk. Druh výbrusu se vybírá podle barvy, průhlednosti i celkové jakosti kamene. Základní typy jsou:

- 1) brilliant – dvojitý komolý jehlan s ploškami na stranách, nahoře i dole; používá se především u průhledných kamenů (diamantu, rubínu, smaragdu...);
- 2) routa – nebo také růžice; nízký jehlan, spodek je plochý a na vrchu trojúhelníkové plošky končící špičkou;
- 3) stupňovec – podle stupňovitě seřazených částí
- 4) tabulkovec – po obvodě tabulky je úzká zešíkmená linie
- 5) čočkovec – nebo také mogle či kabošon; hladký a oblý výbrus, někdy i se zaoblenou spodní částí; nejčastěji se používá u tyrkysu, opálu..ad.

V dnešní době se pro dosažení dokonalého tvaru často obětují až dvě třetiny použitého materiálu. Je to způsobeno především tím, že se vybrušuje ta část nerostu, jež nemá žádné kazy. Tímto perfekcionalistickým přístupem se může hodnota drahokamu mnohonásobně zvednout [5].



Obr. č. 5: Brilliant, routa, tabulkovec, stupňovec, čočkovec. Převzato z *Drahé kameny kolem nás*, str.298.

Právě dokonalé tvary, které jsou považovány za vrchol zpracování a umu, byly převedeny do stříhového řešení tří oděvů. Úmyslem bylo tímto vyjádřit touhu po přetváření věcí okolo nás v další stupeň krásy. Stejně tak, jako oděvy dokáží přetvořit nás. Jsou jako šperk, do kterého se můžeme zahalit od hlavy až k patě. Toto výrazné a složité geometrické členění bylo použito především jako protiklad k přírodním krystalickým tvarům.

1.4 KAMENY POUŽÍVANÉ V HISTORII JAKO SOUČÁST ODĚVU

Drahé kameny jsou vždy brány spíše jako módní doplněk (brože, diadémy, náhrdelníky, manžetové knoflíčky...ad.).

Ovšem velmi zajímavé je ohlédnout se do historie užívání drahých kamenů jako přímých součástí oděvu. Vlastnit takovýto šat byla po většinu naší historie především výsada králů, šlechticů či velice bohatých měšťanů. Je to jakýsi pomyslný vrchol luxusu, který snad již není možné předčít. Oděv sám o sobě je velmi pomíjivý. I při sebelepším krejčovském zpracování a při použití těch nejkvalitnějších materiálů, je nelze zachovat po dlouhou dobu. Proto se cennost takto zdobených šatů leckdy nedala ani vyčíslit.

V nejstarších civilizacích bylo zdobení drahokamy poměrně často využíváno, avšak v mladších historických údobích se dávalo na ústup. Bylo to způsobeno mnohými společenskými vlivy, například válkami a touhou po praktičtějších oděvech. Kameny začaly být nahrazovány sklem a později umělou hmotou. Cena oděvů sice kvůli pracnosti výšivek, kde se náhražky používaly zůstala vysoká, avšak staly se mnohem dostupnějšími.

Ve starověkém Egyptě byly drahé kameny používány do mohutných pestrobarevných límců. Ty byly u mužů i žen stálou součástí oděvu. Tento límec byl nejen velice významnou ozdobou, ale měl především svou funkci. Upevňoval součásti oděvu v místech dnešních živůtků. Na jeho ozdobu se používaly například červený turmalín, žlutý a červený jaspis, karneol, malachit, ametyst...a mnoho dalších .

Za dob byzantské říše se kdysi stavovské purpurové pruhy, jako znaky římských senátorů, zachovávají v podobě ozdob na tunikách vznešených byzantinců. V úchvatném prostředí této říše přibývají k pásům kruhy či čtverce. Obrazce bývají zdobeny bohatou výšivkou a drahými kameny. Ty lemují a akcentují oděv v ramenech, kolem dolních krajů rukávů nebo okolo výstřihu.



Obr. č. 6: Nikeforos III. Botaneiates mezi sv. Janem Zlatoústým a archandělem Michaellem, iluminace asi 1078. Převzato z *Dějiny odívání – Středověk*, str. 24.

O zajímavý popis středověkého oděvu se postaral cestovatel Marco Polo: „...ve městě Kvinsaji (Chang-čou v Číně) se lidé podle Marca Pola převážně oblékají do hedvábí, protože ho mají hodně...Popisuje také oděvy, které obléká Velký chán a jeho družina – ty musely být v očích Evropanů zvlášť překvapivé a nádherné. Jejich hedvábné oděvy byly totiž prý posity drahokamy a perlami v hodnotě víc než tisíc byzantských zlatých...” konec citace [10, *Středověk*, str. 80].

Rytíři tehdejší doby nosili přes brnění jakousi svrchní suknicí zvanou česky varkož. Ta chránila brnění před přílišným vlhkem a slunečním žářem. Postupem času se vyvinula v drahý a bohatě zdobený kus oděvu protkávaný zlatem a posázený drahými kameny.

Za renesance se začínají silněji odlišovat šaty jednotlivých národů. Například pro Anglii a Francii, které ač mají odlišné oděvy, je společná láska k luxusu. Hlavy států se několikrát denně převlékaly a traduje se, že jeden z oděvů francouzského krále tvořil plášť ze zlatého sukna a mantila z plátkového zlata zdobená diamanty a rubíny.

Co se týče renesančního kostýmu ve Španělsku, byl velice přísný. Geometricky tvarovaná konstrukce šatů je pravým opakem smýšlení této historické doby. Záměrně nepřirozeně deformuje postavu a představuje jakousi drahocennou schránku. Je vytvořen ze vzácných textilních materiálů, zlata a drahých kamenů.

V pozdějších historických etapách tento předražený luxus ustupuje výrazně do pozadí. Zdobnost oděvu bývá dosažena použitými materiály, výšivkami a šperkařskými doplňky. Jako příklad lze uvést manžetové knoflíčky, spony opasků...ad.

Bylo by však vhodné zmínit, že drahé kameny inspirovaly přímo součást oděvů. Na počátku 19. století byla v ženském šatníku nezbytnou součástí krinolína. „...Existovala také porte – jupe (sukně „zavěšená“), konstrukce, která umožňovala sukni zvednout a chránit ji tak před „zametáním“ ulice; konečně nejdražší z nich, a také nejlehčí, dostala označení cage diamant (diamantová klec)...“ konec citace [10, Od empíru k druhému rokoku, str. 165].



Obr. č. 7: Krinolína měkké konstrukce, fotografie asi z roku 1860. Převzato z Dějiny odívání - Od empíru k druhému rokoku, str. 165.

Samozřejmě, že se šaty zdobené drahými kameny ještě sporadicky objevují, avšak pouze při významných událostech jako jsou například svatby panovníků. Na počátku minulého století, po 1. světové válce, se znovu objevuje záliba ve zdobných oděvech. Ta se však přesunula do společenských a velkých večerních šatů. Zdobnou funkci drahokamů nahradily levnější materiály jako je perleť, sklo a později i plast [10].

1.5 DNEŠNÍ VYUŽITÍ DRAHÝCH KAMENŮ

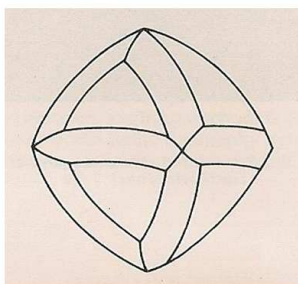
Dnes hrají krystaly velice důležitou roli. Slouží takřka ke všem běžným úkonům a potřebám člověka. Můžeme je nalézt v čipech kreditních karet, ovládají elektronické okruhy a tvoří i základní části do laserů. Neustále se vyvíjejí nové krystaly pro účely moderní techniky.

2 VÝBĚR DRAHÝCH KAMENŮ PRO SAMOTNOU PRÁCI

2.1 DIAMANT

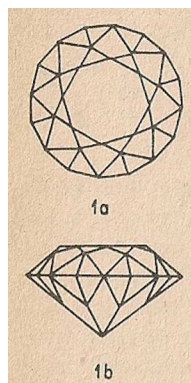
Diamant je „králem“ drahých kamenů. Jeho název pochází z řeckého Adama, což znamená nezrušitelný či nepřemožitelný. Je nehledanějším a nejdražším nerostem vůbec. Má ojedinělé fyzikální vlastnosti, je vůbec nejtvrdším nerostem, který známe. První diamanty byly objeveny cca před 2000 lety v Indii [6]. Tomuto minerálu je přisuzováno mnoho účinků a hraje hlavní roli v různých bájích. Například modrý diamant Hope přinesl svým majitelům vždy neštěstí a smrt. Prý byl i příčinou havárie Titaniku. Dnes údajně tento drahokam leží na dně Atlantiku.

Nejznámější naleziště tohoto nerostu jsou v jižní Africe. U nás se vyskytuje pouze jediné naleziště, kterým je České středohoří. Bohužel zde byly objeveny pouze tři exempláře [4]. Přírodní krystalické tvary diamantu jsou tři. Pro stříhové řešení oděvu byl vybrán jeden, a to se zaoblenými hranami.



Obr. č. 8: Diamant – oblé hrany. Převzato z *Drahé kameny kolem nás*, str. 66.

Pro druhý oděv inspirovaný diamantem bylo podstatné to, jak si kámen přizpůsobil člověk. Diamant se dobře štěpí na osmistěn, a proto nejvhodnějším tvarem brusu je brilliant. Ten dokáže podtrhnout všechny vlastnosti diamantu. Především schopnost výrazně odrážet světlo.

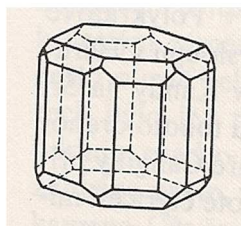


Obr. č. 9: Brilliant. Převzato ze Zlatnictví, stříbrnictví a klenotnictví, str. 130.

2.2 IOLIT/CORDIERIT

Cordierit je kámen, jehož drahokamová kvalita se nazývá Iolit. Také byl nazýván Vodní safír [7]. Jeho název je podle francouzského mineraloga Cordiera. Má zvláštní barevnou vlastnost tzv. pleochroismus [4]. To znamená, že při pohledu na něj z různých úhlů můžeme vidět nejen dominantní modrou barvu, ale i odstín např. žlutohnědé, fialové a šedomodré [2]. Byl oblíbeným kamenem Vikingských námořníků. Ti ho v podobě čoček používali při svých plavbách jako navigační pomůcku [7].

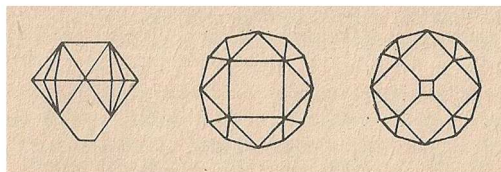
Minerál je složitě rozčleněn a jeho krystalický tvar je sloupcovitý.



Obr. č. 10: Krystal Iolitu. Převzato z Atlas drahých kamenů, str. 124.

Dnes už není jako drahokam příliš vyhledáván. Nejčastěji se brousí do stupňovců, brilliantů a čočkovců. Jako inspirace byl vybrán historický výbrus brilliantu: „...Další pokrok učinil v polovině 17. století kardinál Mazarin, tvůrce francouzského brusičského průmyslu v Paříži. Jeho způsob byl po dlouhou dobu užíván

jako Mazarinův výbrus. Tento tvar, v němž jsou patrné gotické proporce, razil cestu dalšímu vývoji...“ konec citace [12, str. 129].



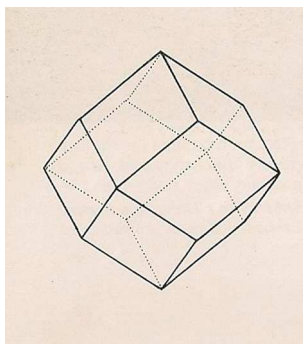
Obr. č. 11: Brilantový výbrus Mazarin. Převzato ze Zlatnictví, stříbrnictví a klenotnictví, str. 128.

2.3 GRANÁT

Granát je souhrnný název pro skupinu nerostů, které si jsou podobní chemickým složením. Jeho název je odvozený nejspíše od latinského názvu granum – zrno [4].

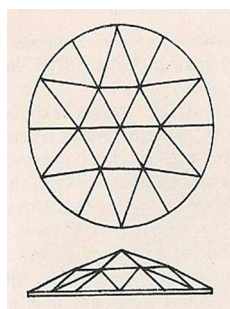
Podle pověstí lidé ve východní Evropě přisuzovali granátům ochranou moc proti upírům. Další legenda je spjata s křižáky. Ti věřili, že jim posvítí na cestu domů [7].

Jejich největší předností je barva, nejčastěji červená. Barevnost granátu může být tak sytá, že tvoří kámen až neprůsvitným [6]. Nejrozšířenějším druhem je pyrop, nazýván Český granát. Naleziště těchto našich nejznámějších drahokamů je České středohoří. Na Čáslavsku a Tábořsku je naleziště další odrůdy granátu - almandinu. Nejčastěji se vyskytují dva typy krystalických tvarů [4]. Pro práci byl vybrán jednodušší krystalický tvar.



Obr. č. 12: Krystalický tvar granátu. Převzato z Drahé kameny kolem nás, str. 80.

Český granát je znám už za doby Rudolfa II. Nejpopulárnějším byl v 19. století, kdy vznikaly nádherné šperky [4]. Nejčastěji byl kombinován se zlatem, aby vynikla jeho krásná sytá barva. Používal se však nejenom pro šperkařskou výrobu, ale také do kostelních a chrámových vitráží [7]. České granáty se brousily v Trutnově do tvarů briliantů a rout [4]. Rota je zajímavá především tím, že její spodní strana je plochá.



Obr. č. 13: Rota. Převzato z Drahé kameny kolem nás, str. 298.

3 ODĚVNÍ KOLEKCE

3.1 POPIS KOLEKCE

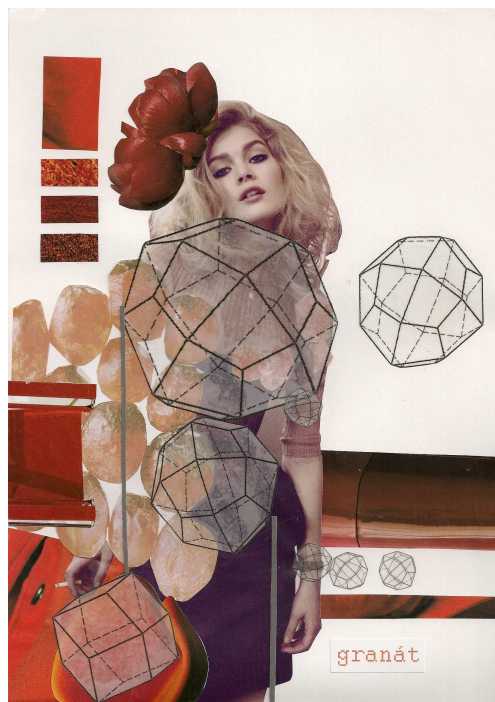
Práce je nazvaná *Drahokam na tělo*. Je to oděvní kolekce složená ze šesti celkových outfittů. Ty jsou rozděleni barevností vždy do páru. Oděvy po sobě následují v barvě bílé, modré a červené.

Celá myšlenka kolekce je postavena na rozdílnostech. Nalezená odlišnost drahokamů spočívá v tom, jak je stvořila příroda a jak si je člověk dokázal přizpůsobit, tak aby ze sebe kameny vydaly tu největší krásu. Hlavní inspirací byly již výše zmíněné druhy kamenů: *diamant*, *iolit* a *český granát*.

Pro vytvoření návrhů kolekce vznikly jako inspirační prostředek tři tématicky laděné koláže viz. obr. č. 14 a 15.



Obr. č. 14: Inspirační koláž *diamant* a *iolit/cordierit*



Obr. č. 15: Inspirační koláž granát.

Zastoupení jednotlivých druhů oděvu je velice rozmanité. Jsou zde tři solitérní šaty, kalhoty, dvě halenky, dvě sukně a jedna bundička. Takřka u všech oděvů se částečně objevuje prostor vytvořený stříhovými díly navíc. Výjimka se týká kalhot, které jsou až na stříhové členění hladké.

Geometrické tvary krystalů a výbrusů byly inspirací pro výrazné členění oděvů. Gradaci oděvní kolekce vyjadřuje barevná posloupnost. Kolekce začíná studenými barvami - bílou, modrou a zakončená je výraznou, vášnivou červenou.

Celá kolekce je postavena na vzájemných kontrastech barvených i tvarových. Toto rozdělení je patrné i ve stejně barevných dvojicích. Například u oděvů inspirovaných diamantem je rozdílnost ve složitosti stříhového členění. Modrá dvojice je mezi sebou odlišená stejně jako pár bílý. U červených šatů jsou rozdíly ve zvýrazněných partiích v horní a dolní části šatů.

Snahou bylo, aby jednotlivé oděvy byly nositelné a kombinovatelné s běžnými konfekčními oděvy.

3.2 POUŽITÝ MATERIÁL

Původním záměrem bylo použít pro realizaci kolekce pouze přírodní materiály. Barevná škála přírodních látek bohužel není tak široká, proto bylo nutné ustoupit a využít i syntetické tkaniny. Výběr materiálu byl tedy omezen barvou. Hledány byly takové materiály, aby odpovídaly co nejvíce vybraným kamenům a jejich odstínům převedených do návrhů.

Látky jsou různorodé svým složením. Bylo důležité kombinovat a vybírat je tak, aby se daly dobře udržovat. Všechny použité materiály jsou tkaniny.

Převažuje satén, je použit na všech oděvech. Liší se však svým materiálovým složením a samozřejmě zvolenou barvou. Dalšími materiály jsou: žoržet, tyl, červená polyesterová tkanina s keprovou vazbou a šedá směsová tkanina s vazbou plátňovou.

Satén

Jeho název je odvozen od latinského seta – lesklý. Je to tkanina malé, střední i větší hmotnosti. Líc je výrazně lesklý a hladký, naopak rub je matný. Typická je pro něj atlasová vazba. Saténů je několik druhů např. svatební satény a dyšesy [13].

Žoržet

„Vlnářská velmi jemná až průsvitná tkanina malé hmotnosti, s jasným a nezastřeným povrchem. Má ostřejší omak, jehož je dosaženo střídáním dvou přízí s S zákrutem a dvou přízí se Z zákrutem v osnově i v útku. Je tkána v plátňové vazbě. Používá se na dámské šaty a halenky.“ konec citace [1]. Tento použitý materiál však svým složením neodpovídá vlnářskému materiálu, ale je to 100% PES.

Tyl

Původně tyl vznikl technikou paličkováním. Dnes se vyrábí strojově. Popsán je v knize Nauka o látkách oděvních: „...Tyl je řídká krajkovina bez vzoru, se šestihrannými, pravidelnými oky...“ konec citace [13, str. 73]. Tento materiál má malou hmotnost. Tyl je jemný a dobře drží tvar. Velmi často se používá na spodničky, které dokáží podepřít mohutné sukně svatebních nebo večerních šatů [9].

Uvedené vzorky materiálů s materiálovým složením jsou seřazené postupně podle posloupnosti oděvů.

Bílý svatební satén: 100% PES

Bílý satén: 100% PES

Šedá směšová tkanina v plátnové vazbě: 70% ba, 30% vs

Tmavě modrý satén: 55% PES, 42% ba, 5% elastan

Žoržet: 100% PES

Světle červená polyesterová tkanina keprové vazbě: PES, elastan

Satén: 97% PES, 3% elastan

Tyl: 100% PES

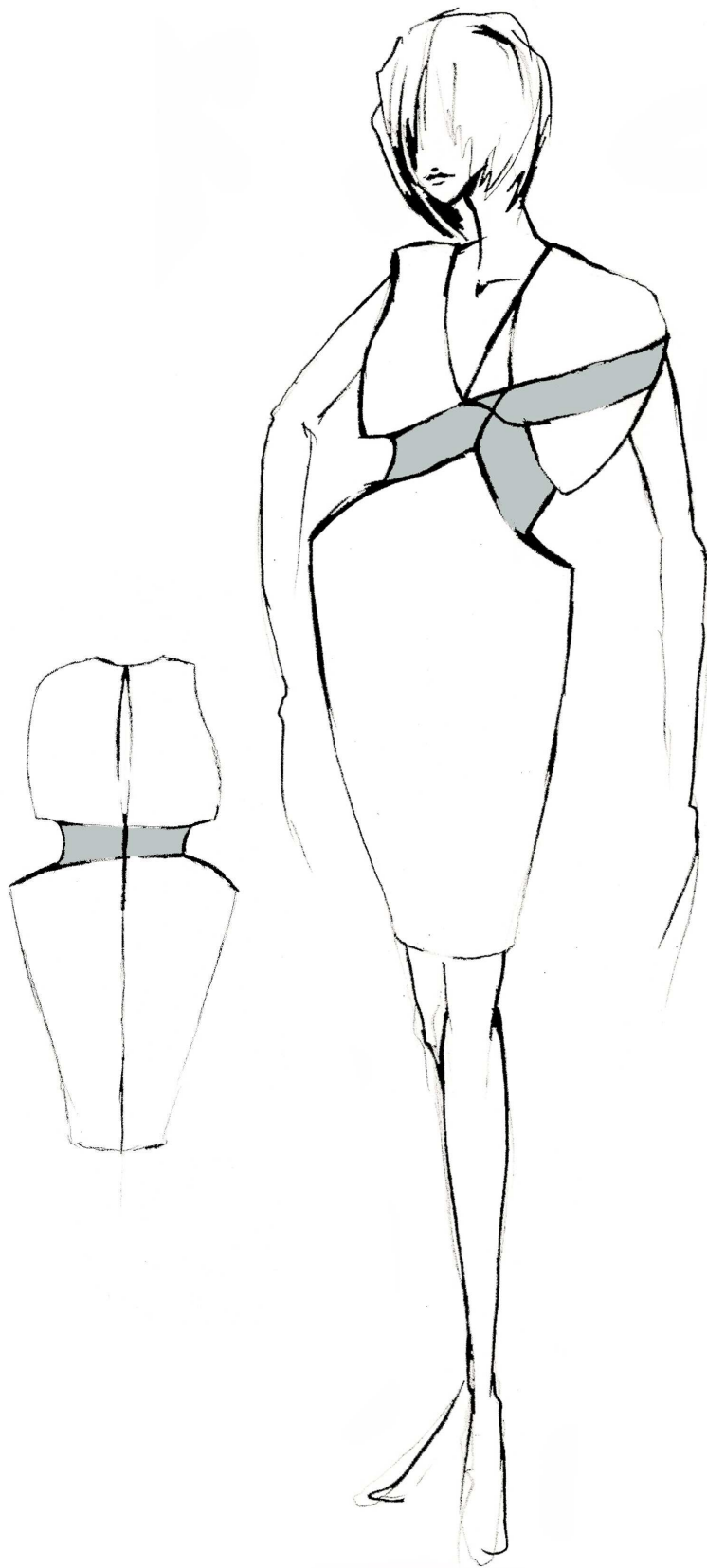
4 TECHNICKÁ ČÁST

4.1 POPIS MODELU 1

Jednoduché asymetrické šaty bez rukávů s výrazným křížovým členěním na předním díle. Hladká sukně na předním i zadním díle bez záševků má na bocích odlišně velké předšité kapsy. Všechny výběry jsou přesunuty do členících švů.

Zadní díl živůtku, taktéž asymetrický, je u průkrčníku zapínaný na háček a očko. Od pasového límce za ZD je všité skryté zdrhovadlo. Na sukni v ZD je vypracovaný rozparek. Šaty jsou celoplošně vypodšívkované.

použitý materiál: satén, šedá směšová tkanina v plánové vazbě, podšívk



4.2 POPIS MODELU 2

Technický popis bundičky:

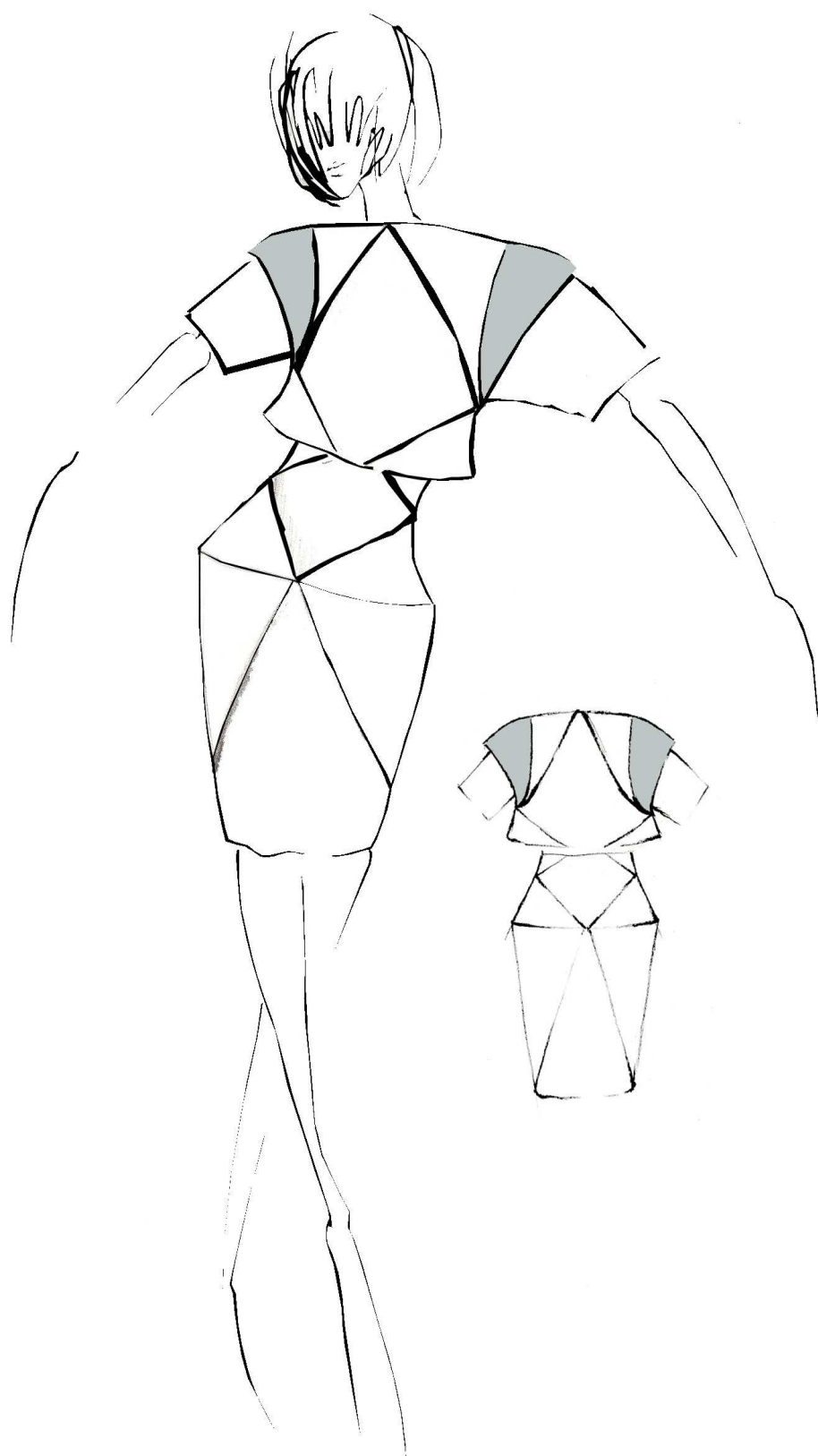
Krátká bundička lehce s krátkými hlavicovými rukávy. Zapínání vypracované na předním díle skrytým zdrhovadlem v šikmém členicím švu. Do těchto členicích švů jsou přesunuty prsní výběry. Prostorové trojúhelníky v šedé a bílé barvě jsou na PD i ZD vžité do členicích švů a průramku. Bílé části těchto trojúhelníků zasahují do průkrčníku, kde jsou také přišity. Bundička je celoplošně podšitá.

použitý materiál: svatební satén, šedá směšová tkanina v plátňové vazbě, podšívka

Technický popis sukně:

Pasová sukně s délkou ke kolenům. Pasové výběry jsou na PD i ZD přesunuty do švového členění. Zapínání je v levém bočním švu na skryté zdrhovadlo. Sukně je v bocích lehce vytvarovaná do špiček. Přední díl má členicí švy pouze od horního kraje k bočnímu švu. Další členění na PD poté vytváří prostorově zpracované trojúhelníky, jež jsou prošité přes všechny vrstvy. Toto prošití vytváří další linii rozdělující díl na další části. Na zadním díle jsou všechny linie rozděleny členicími švy. Sukně je celoplošně volně podšitá.

použitý materiál: satén, podšívka



4.3 POPIS MODELU 3

Technický popis halenky:

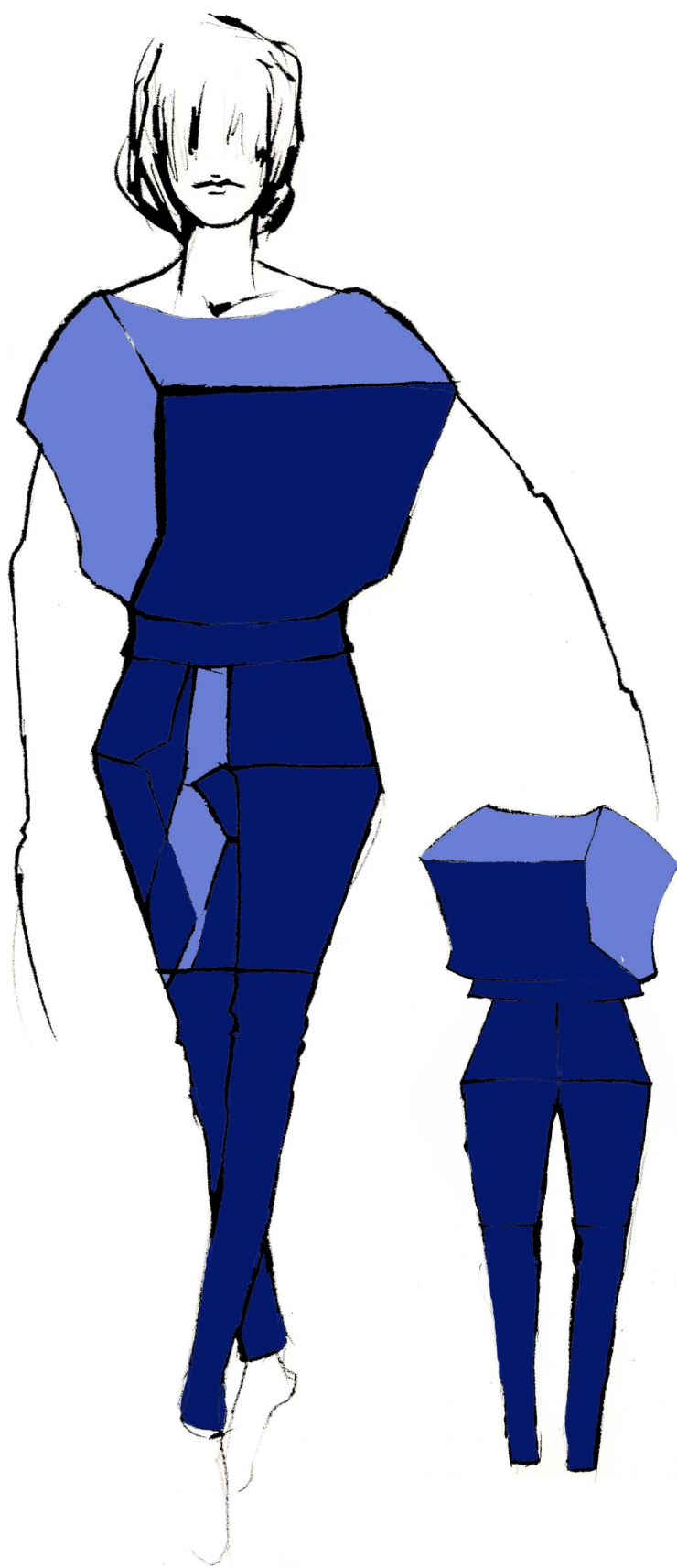
Halenka s prohloubenými průramky bez rukávů. Jednoduše asymetricky členěna na předním i zadním díle. V dolním kraji je zpracovaná do pasového límce. Další otevřené okraje – průkrčník a průramky jsou zpracovány do podsádek. Na předním díle je členění podpořené prostorově zpracovanými díly. Všechny švové záložky jsou začištěné na overlokovém stroji.

použitý materiál: satén, žoržet

Technický popis kalhot:

Úzké kalhoty s výrazným stříhovým členěním na pravé přední nohavici. V bocích jsou lehce rozšířené do špiček. Levá nohavice na předním díle je jednoduše rozdělená do dvou členících švů, které se opakují na obou zadních dílech. Kalhoty se zapínají na skryté zdrhovadlo všité do zadního středového švu. Horní kraj je zpracovaný do podsádky. Všechny švové záložky jsou začištěné na overlokovém stroji.

použitý materiál: satén, žoržet



4.4 POPIS MODELU 4

Technický popis halenky:

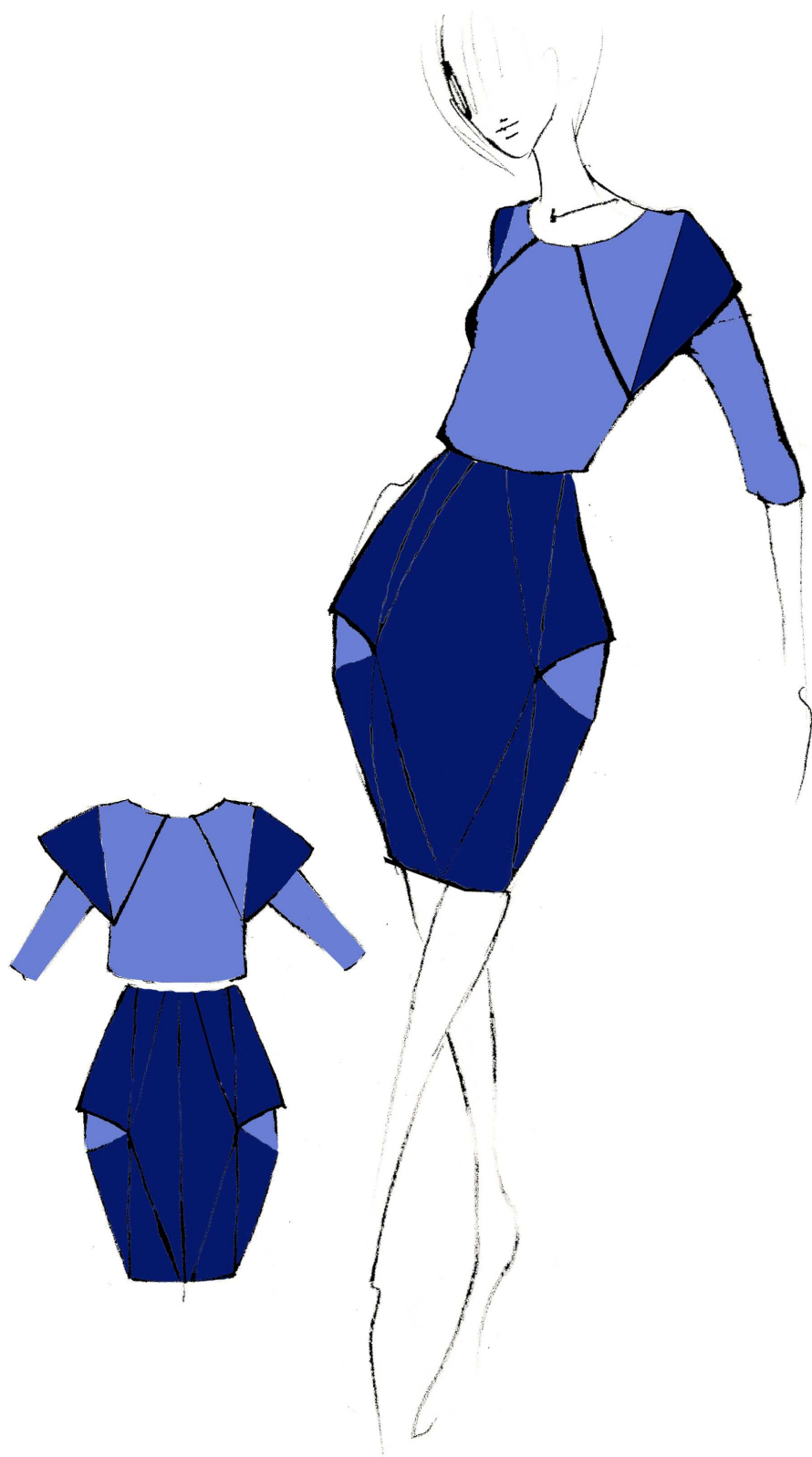
Halenka s úzkými hlavicovými rukávy v délce k loktům. Průkrčník je lehce prohloubený a zpracovaný do podsádky. Ramena jsou zvýrazněna prostorovými světle a tmavě modrými trojúhelníky, které jsou přišité k náramenici. Špičky zasahující pod průramek jsou ručně přišité k PD a ZD. Zapínání na skryté zdrhovadlo je umístěné v levém bočním švu. Všechny švové záložky jsou začištěné na overlokovém stroji.

použitý materiál: satén, žoržet

Technický popis sukně:

Pasová sukně se zvýrazněnými boky. Má velký počet členících švů na PD i ZD. Do těchto švů byly přeneseny pasové výběry. V bocích jsou předšité prostorové dílky, které zvýrazňují tvar celého oděvu. Zapínání je vyřešeno skrytým zdrhovadlem všitým do zadního středového švu. Na ZD je vypracovaný rozparek.

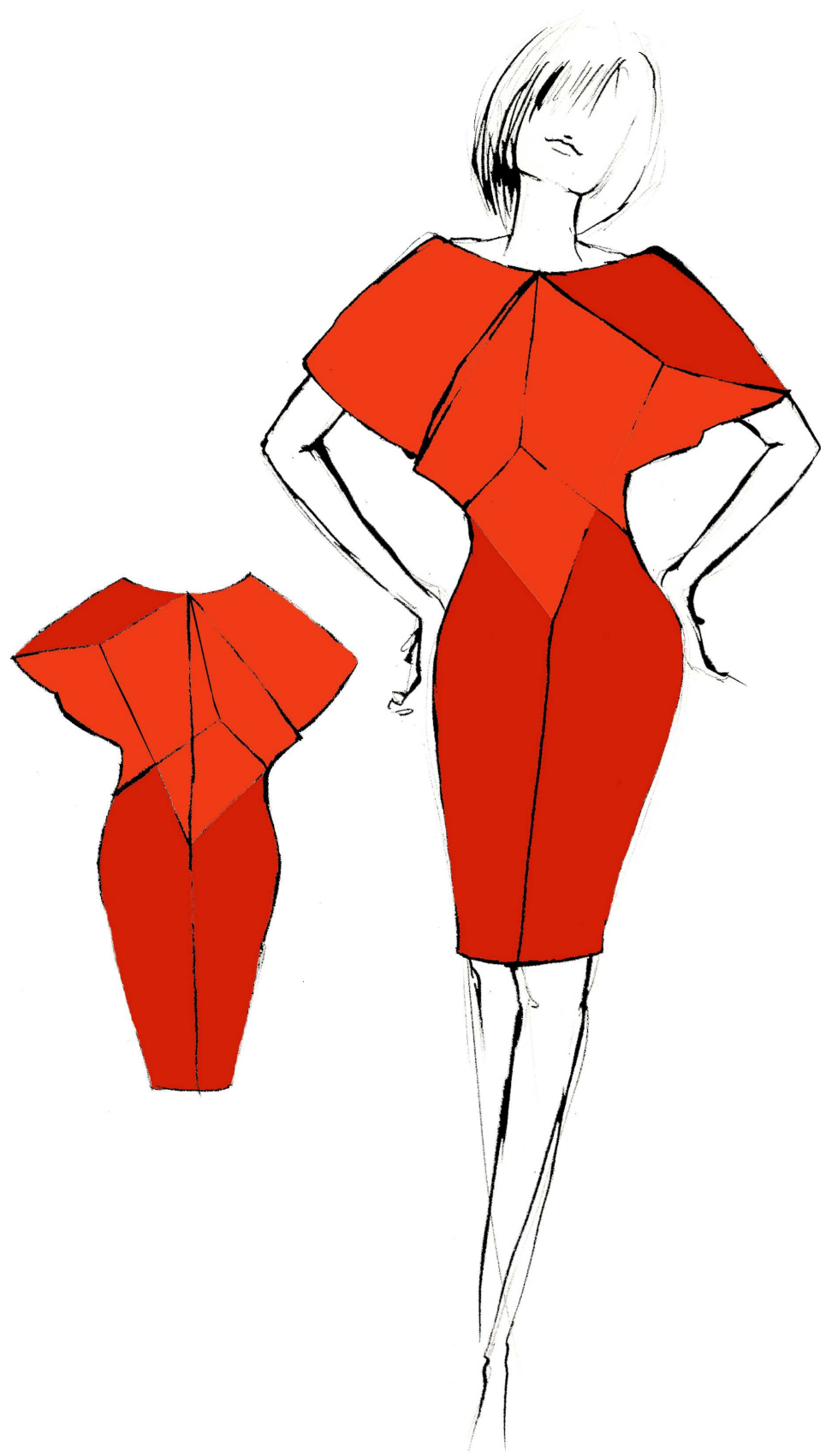
použitý materiál: satén, žoržet



4.5 POPIS MODELU 5

Úzké pouzdrové šaty s volnými netopířímy rukávy, prohloubenými až k pasu. Sukně šatů dosahuje ke kolenům. Na předním i zadním díle je výrazné asymetrické členění. V těchto švech jsou zapracované veškeré výběry. Na pravém rameni PD je prostorový předšitý dílek. Zapínání umístěné na středu ZD je na skryté zdrhovadlo. Šaty jsou celoplošně podšité.

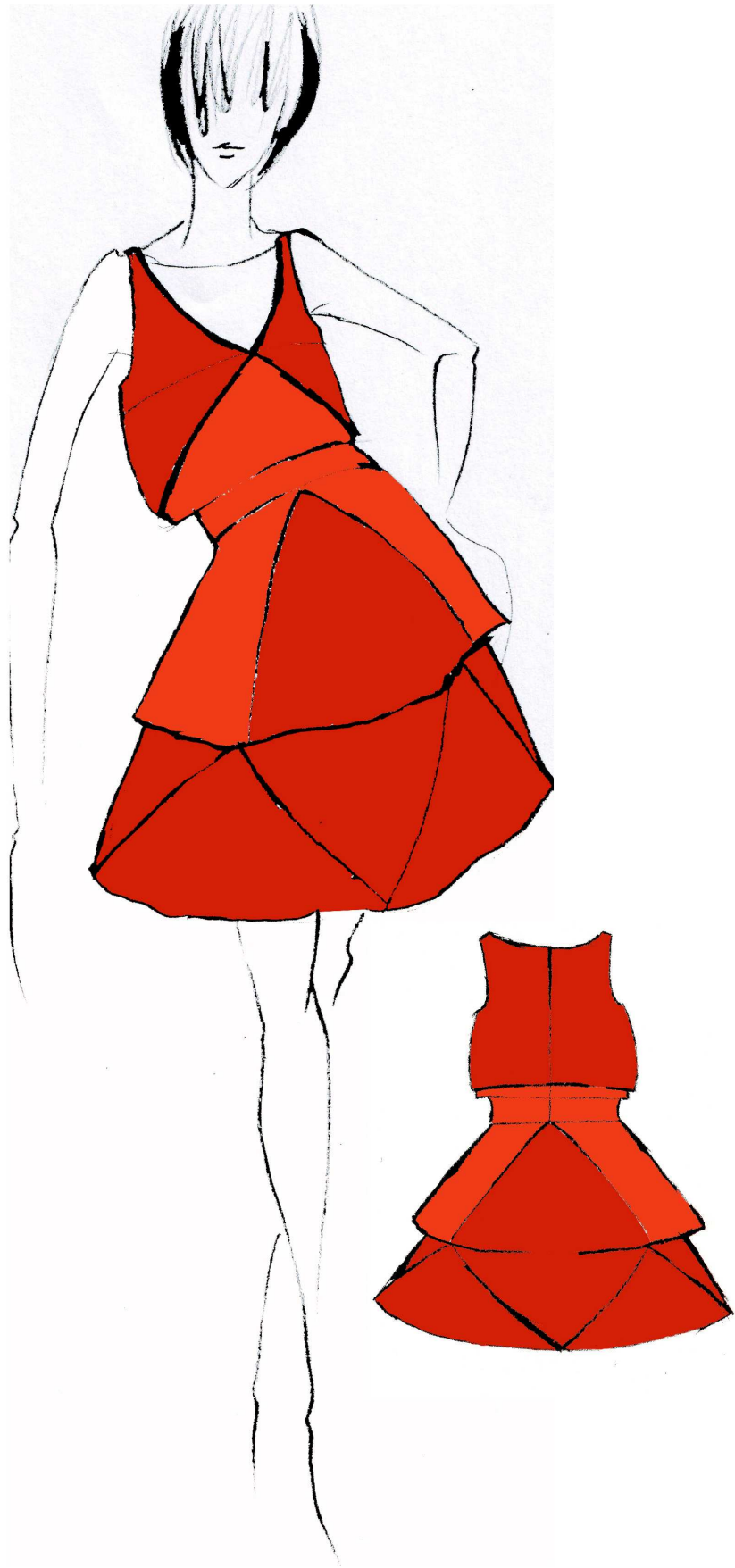
použitý materiál: satén, červená směšová tkanina keprové vazby, podšívka



4.6 POPIS MODELU 6

Šaty se dvěma rozšířenými sukněmi. Delší je nad kolena a kratší působí jako volán. Obě sukně jsou rozčleněny do trojúhelníků a jsou vsazeny do pasového límce. Švové založky u sukní jsou začistěné overlokovým strojem. Živůtek je rozšířen oproti pasovému límci o růžky na obou bocích. Je bez rukávů a s prostorově vyřešenými, předšitými díly. Tyto části živůtku jsou na PD tvarované do úhlu a vytváří tak špičku u průkrčníku. Od průramků k průkrčníku jsou tyto díly prošity přes všechny vrstvy. Na ZD jsou tyto díly ve svém dolním kraji zarovnány. Živůtek je zpracován do pasového límce. Zapínání je umístěné na středu zadního dílu. Je vyřešeno skrytým zdrhovadlem. Průkrčník a průramky jsou zpracované do podsádky. Sukně je podložena tylovou spodničkou v pasovém kraji zapracovanou do saténového šikmého proužku. V dolní části jsou našity dva pásy záhybů.

použitý materiál: satén, červená směšová tkanina keprové vazby, tyl,



ZÁVĚR

I dnes jsou drahé kameny významným prvkem našeho života. Obklopují nás takřka na každém kroku, od soli po krásné šperky. Drahokamy lze najít nejen v přírodě, ale i ve vědeckých laboratořích. Zde se lidé již více než století snaží vytvořit náhražky kamenů, především pro technické účely.

Krystaly a drahokamy inspirují i umělce a designéry. I v této práci byla nádhera geometrických tvarů stěžejním motivačním prvkem pro vytvoření oděvní kolekce. Konfrontace přírody a práce lidské ruky, vytváří pomyslnou linii mezi běžným životem a divokou přírodou.

Snahou práce bylo posunout drahokam z prvku jenž je hlavní dominantou šperku, do jiného, nového použití. Proto vznikla myšlenka odít se do drahokamů. Následně bylo vytvořeno šest oděvů, které mají asociovat pocit šperku, luxusu a pohodlí.

Kolekce oděvů byla koncipována pro mladé sebevědomé ženy plné života.

POUŽITÁ LITERATURA:

INTERNET:

- [1] <http://www.texsite.info>
- [2] <http://www.drahekameny.cz>

TISKOVINY:

- [3] Svět poznání, vydavatel Marshall Cavendish ČR, s.r.o., 1998
ISSN 1211-9369;

LITERATURA:

- [4] Bouška, V.; Kouřimský, J.: Atlas drahých kamenů, Státní pedagogické nakladatelství, n.p., Praha, 1985
- [5] Bouška, V.; Kouřimský, J.: Drahé kameny kolem nás, Státní pedagogické nakladatelství n.p. Praha, 1976
- [6] Cacutt, L.: Horniny a minerály, Nakladatelský dům OP Praha, 1994
- [7] Easonová, C.: Léčivá síla minerálů, Ikar Praha, 2009
- [8] Fyson, N.: Nejkrásnější poklady civilizace, Knižní klub Praha, 1996
- [9] Knightová, L.: Průvodce módním šitím, Slovart, 2009
- [10] Kybalová, L.: Dějiny odívání Starověk, Středověk, Renesance, Od empirie k druhému rokoku, Nakladatelství lidové noviny, 2009, 2009, 2009, 2004
- [11] Symes, R. F.; Gardiny, R. R.: Krystaly a drahokamy, Fortuna print Praha, 2005
- [12] Täubl, K.: Zlatnictví, stříbrnictví a klenotnictví, Státní nakladatelství technické literatury, n.p., 1989
- [13] Tříška, J.: Nauka o látkách oděvních, Státní nakladatelství v Praze, 1946

PŘÍLOHY

SEZNAM CITACÍ

- str. 8 : Cacutt, L.:Horniny a minerály, Nakladatelský dům OP Praha, 1994; str. 16
- str. 9: Bouška, V.; Kouřimský, J.:Drahé kameny kolem nás, Státní pedagogické nakladatelství n.p. Praha, 1976; str. 258
- str. 11: Bouška, V.;Kouřimský, J.:Atlas drahých kamenů, Státní pedagogické nakladatelství, n.p., Praha, 1985; str. 55
- str. 12: Täubl, K.:Zlatnictví, stříbrnictví a klenotnictví, Státní nakladatelství technické literatury, n.p., 1989; str. 106
- str. 16: Kybalová, L.:Dějiny odívání Středověk, Nakladatelství lidové noviny, 2009; str. 80
- str. 17: Kybalová, L.:Dějiny odívání Od empiru k druhému roko, Nakladatelství lidové noviny, 2004; str. 165
- str. 20 – 21: Täubl, K.:Zlatnictví, stříbrnictví a klenotnictví, Státní nakladatelství technické literatury, n.p., 1989; str. 129
- str. 25: <http://www.texsite.info>;
www.texsite.info/%C5%BDor%C5%BEet, 23.4. 2011
- str. 25: Tříška, J.:Nauka o látkách oděvních, Státní nakladatelství v Praze, 1946; str. 73

SEZNAM OBRÁZKŮ

- str. 9: Obr. č. 1: Aragonit. Převzato z Krystaly a drahokamy, str. 4.
(Soubor krystalů připomínající jinovatku)
- str. 10: Obr. č. 2: Barevné neupravené syntetické korundy. Převzato z Drahé kameny kolem nás, str. 267.
- str. 12: Obr. č. 3: Síra – idiochromatický nerost. Převzato z Krystaly a drahokamy, str.16.
- str. 13: Obr. č. 4: Kamej vyřezaná do spirálové lastury. Převzato z Nejkrásnější poklady civilizace, str. 76.
- str. 14: Obr. č. 5: Brilliant, routa, tabulkovec, stupňovec, čočkovec. Převzato z Drahé kameny kolem nás, str.298.
- str. 16: Obr. č. 6: Nikeforos III. Botaneiates mezi sv. Janem Zlatoústým a archandělem Michaellem, iluminace asi 1078. Převzato z Dějiny odívání – Středověk, str. 24.
- str. 17: Obr. č. 7: Krinolína měkké konstrukce, fotografie asi z roku 1860.

Převzato z Dějiny odívání - Od empíru k druhému rokoku, str. 165.

- str. 19: Obr. č. 8: Diamant – oblé hrany. Převzato z Drahé kameny kolem nás, str. 66.
- str. 20: Obr. č. 9: Briliant. Převzato ze Zlatnictví, stříbrnictví a klenotnictví, str. 130.
- str. 20: Obr. č. 10: Krystal Iolitu. Převzato z Atlas drahých kamenů, str. 124.
- str. 21: Obr. č. 11: Briliantový výbrus Mazarin. Převzato ze Zlatnictví, stříbrnictví a klenotnictví, str. 128.
- Str. 21: Obr. č. 12: Krystalický tvar granátu. Převzato z Drahé kameny kolem nás, str. 80.
- Str. 22 : Obr. č. 13: Routa. Převzato z Drahé kameny kolem nás, str. 298.
- Str. 23: Obr. č. 14: Inspirační koláž diamant a iolit/cordierit
- Str. 24: Obr. č. 15: Inspirační koláž granát.

FOTODOKUMENTACE











